

La cultura de la televisió és dual

“La televisió tendeix a falsejar la realitat i a manipular l’opinió, a trivialitzar les idees. Però, a través seu, hi circula molta informació. La televisió ha trencat, sobretot, el monopoli de la paraula en benefici de l’oligarquia del poder”.

Entre la intel·lectualitat acostuma a sentir-se el discurs que assigna a la televisió el paper de “caixa beneïta” de la cultura contemporània. El televisor és l’electrodomèstic que s’ha fet amo de la llar, de totes les llars del món —moltes, dins l’anomenada cultura occidental per cert, en posseeixen més d’un— i que, per la seva omnipresència i grau de seducció visual, acostuma a “idiotitzar” les persones.

Si l’exposició *Món TV. La cultura de la televisió* (oberta fins el 15 de juliol al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, CCCB) accepta una bona part d’aquest discurs, també mira d’ultrapassar-lo i de descobrir les potencialitats d’aquest invent (un dels que més ha canviat la vida del nostre segle) amb un doble enfocament —crític, però constructiu— molt ben treballat. Al capdavant, el llenguatge televisiu no solament té una enorme influència social, sinó que és també un llenguatge —diguem-ho rotundament— planetari.

Si la televisió és, d’una banda, un factor d’aïllament, un atomitzador, també és una xarxa de comunicació que uneix tots els telespectadors i crea una mena de metròpoli contemporània. Dit d’una altra manera, si bé la televisió es pot contemplar i se sol contemplar en solitari, també s’ha convertit en un gran factor d’equalització social.

Vivim pendents dels avenços de les noves tecnologies, seduïts per les possibilitats d’intercomunicació mundial que ja donen els seus fruits, i tot en el marc de la ja molt suada globalització. L’invent de la televisió fou, segurament, el primer esglaió d’aquest procés. Sense, l’actual situació de la comunicació mundial seria impensable. La incursió navegadora pels canals temàtics de la televisió és una aposta que impulsarà la iniciativa del telespectador. El creuament de la televisió amb l’ordinador multiplica, d’una altra banda, les possibilitats d’emmagatzematge de la informació.

La cultura de la televisió té unes característiques que permeten de fer-ne una doble lectura. D’una banda, contribueix a culturalitzar i a socialitzar els individus, perquè la televisió és una font d’informació primordial. Però, d’una altra, també banalitzava els esdeveniments i les idees. En aquest aspecte, és una petita productora de mitologia social, que pot

arribar a modificar comportaments polítics.

La retransmissió en directe —a distància simultània— que permet la televisió ha representat una gran revolució social. L’espectador segueix els esdeveniments narrats per les cadenes televisives des de la distància física, però amb una certa implicació emocional, una dependència emotiva que es desfà ben aviat, perquè l’impacte d’una notícia és batut pel d’una altra. La vida quotidiana ha canviat considerablement amb la presència de la televisió, un invent ple de paradoxes: és, com ja hem dit, un element de sociabilitat i d’aïllament alhora.

La serialitat és una de les altres grans aportacions de la televisió: la ficció i la realitat s’entrellacen creant una nova dimensió basada en la familiaritat. La separació entre totes dues es relaxa, cosa que pot afectar també l’aprehensió de la realitat. La televisió ens trasmet, a més, una sèrie de rostres que formen un univers. El plató és l’espai hiperrealista, però totalment artificiosos, que s’ha convertit en l’àmbit televisiu per definició, fins al punt de formar part del que en diem l’imaginari col·lectiu. Encara dins la socialització, la projecció de cinema per televisió s’ha convertit en una forma peculiar i multitudinària, però també bastarda i incompleta, de difondre l’art cinematogràfic.

Cal tenir present que el mitjà condiona el missatge, que la televisió tendeix a falsejar la realitat i a manipular l’opinió, a desdibuixar la conflictivitat, a trivialitzar les idees i les referències. Però també cal tenir molt present que, a través seu, hi circula moltíssima informació i que ha fet possible, sobretot, que el monopoli de la paraula no es trobes en mans de l’oligarquia que regeix el poder. Perquè la cultura de la televisió és una cultura dual.

Periodista